

આધાર અધિનિયમ, 2016

આધાર એક્ટ શું છે?

આધાર અધિનિયમ, 2016, ભારતના રહેવાસીઓ માટે એક અનન્ય ઓળખ પ્રણાલી સ્થાપિત કરવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ એક વ્યાપક કાયદો છે, જેને આધાર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તેનો ઉદ્દેશ્ય વ્યક્તિઓને બાયોમેટ્રિક અને ડેમોગ્રાફિક ડેટા સાથે જોડાયેલ અનન્ય ઓળખ નંબર પ્રદાન કરવાનો છે, જે ગોપનીયતા અને ડેટા સુરક્ષાને સુનિશ્ચિત કરતી વખતે સરકારી સેવાઓ અને સબસિડીની કાર્યક્ષમ વિતરણની સુવિધા આપે છે.

કાયદાકીય માળખું:

આધાર અધિનિયમ ભારતના રહેવાસીઓ માટે આધાર નંબર જારી કરવા, પ્રમાણીકરણ અને ઉપયોગ માટે કાનૂની માળખું પૂરું પાડે છે. તે આધાર કાર્યક્રમના અમલીકરણ અને સંચાલન માટે જવાબદાર નિયમનકારી સત્તા તરીકે યુનિક આઈડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (UIDAI) ની સ્થાપના કરે છે.

મુખ્ય જોગવાઈઓ:

આધાર નંબર જારી કરવા:

આધાર અધિનિયમ UIDAI ને ભારતના રહેવાસીઓને તેમની બાયોમેટ્રિક અને વસ્તી વિષયક માહિતીના આધારે આધાર નંબર આપવા માટે અધિકૃત કરે છે. દરેક આધાર નંબર અનન્ય છે અને વ્યક્તિઓ માટે ડિજિટલ ઓળખ તરીકે સેવા આપે છે, જે તેમને વિવિધ સરકારી સેવાઓ અને સબસિડીનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

પ્રમાણીકરણ મિકેનિઝમ્સ:

આ અધિનિયમ આધાર નંબરના પ્રમાણીકરણ માટેની મિકેનિઝમ્સની રૂપરેખા આપે છે, જે વ્યક્તિઓને સરકારી સેવાઓનો લાભ લેવા, બેંક ખાતા ખોલવા અને અન્ય વ્યવહારો કરવા માટે તેમની ઓળખ ઇલેક્ટ્રોનિક રીતે ચકાસવાની મંજૂરી આપે છે. આધાર પ્રમાણીકરણ બાયોમેટ્રિક ડેટા પર આધાર રાખે છે જેમ કે

ફિંગરપ્રિન્ટ્સ અને આઇરિસ સ્કેન, તેમજ વસ્તી વિષયક માહિતી.

ડેટા પ્રોટેક્શન અને ગોપનીયતા:

આધાર એક્ટમાં આધાર-સંબંધિત માહિતીની ગોપનીયતા અને સુરક્ષાને સુરક્ષિત રાખવાની જોગવાઈઓ સામેલ છે. તે એનક્રિપ્શન, પ્રમાણીકરણ પ્રોટોકોલ અને તૃતીય પક્ષો સાથે આધાર ડેટાના શેરિંગ પરના નિયંત્રણો સહિત કડક ડેટા સુરક્ષા પગલાં સ્થાપિત કરે છે. આ અધિનિયમ વ્યક્તિઓને તેમની આધાર માહિતી મેળવવા અને સુધારવાનો અધિકાર પણ પ્રદાન કરે છે.

સ્વૈચ્છિક સ્વભાવ:

જ્યારે આધાર કાયદો ભારતના રહેવાસીઓને સરકારી સેવાઓ અને સબસિડીનો અસરકારક રીતે લાભ લેવા માટે આધાર નંબર માટે નોંધણી કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે, ત્યારે નોંધણી સ્વૈચ્છિક છે અને ફરજિયાત નથી. આ અધિનિયમ આધારની અછતને આધારે ભેદભાવ અથવા સેવાઓને નકારવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે

નંબર, એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે વ્યક્તિઓ પાસે આધાર પ્રોગ્રામમાંથી નાપસંદ કરવાનો વિકલ્પ છે.

અસર:

આધાર અધિનિયમે એક અનન્ય પ્રદાન કરીને ભારતમાં શાસન, નાણાકીય સમાવેશ અને સેવા વિતરણ પર નોંધપાત્ર અસર કરી છે.

રહેવાસીઓ માટે ઓળખ સિસ્ટમ. આધારએ સબસિડીના સીધા ટ્રાન્સફર, કલ્યાણ કાર્યક્રમોના લક્ષ્યીકરણમાં સુધારો અને સરકારી યોજનાઓમાં લીકેજ અને બિનકાર્યક્ષમતા ઘટાડવાની સુવિધા આપી છે.

પડકારો અને ચિંતાઓ:

તેના ફાયદા હોવા છતાં, આધાર એક્ટને ગોપનીયતાની ચિંતાઓ, ડેટા સુરક્ષા અને આધાર ડેટાના સંભવિત દુરુપયોગને લગતી ટીકા અને કાનૂની પડકારોનો સામનો કરવો પડ્યો છે. આ અધિનિયમ ન્યાયિક ચકાસણીને આધીન છે, અદાલતો વ્યક્તિઓના ગોપનીયતા અધિકારોનું રક્ષણ કરવા અને અમુક સેવાઓ માટે આધારના ફરજિયાત ઉપયોગને પ્રતિબંધિત કરવા માટે ચુકાદાઓ જારી કરે છે.

નિષ્કર્ષ:

આધાર અધિનિયમ, 2016, ભારતના રહેવાસીઓને સરકારી સેવાઓ અને સબસિડીને અસરકારક રીતે એક્સેસ કરવા માટે અનન્ય ડિજિટલ ઓળખ પ્રદાન કરવાના હેતુથી એક સીમાચિહ્નરૂપ પહેલનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. જ્યારે આધાર એ સેવા વિતરણને સુવ્યવસ્થિત કરવામાં અને નાણાકીય સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવા માટે યોગદાન આપ્યું છે, ત્યારે ગોપનીયતાની ચિંતાઓને દૂર કરવા અને આધાર ડેટાના જવાબદાર ઉપયોગની ખાતરી કરવા માટે સતત તકેદારીની જરૂર છે.